

بهره‌وری در استفاده از جنین و سبوس گندم گامی به سوی تامین امنیت غذایی

مهدی کریمی - هاشم پور آذرنگ - سید علی مرتضوی - زهرا شیخ الاسلامی

عضو هیات علمی مرکز تحقیقات کشاورزی خراسان

اعضای هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد

عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی خراسان

گندم غذای اصلی مردم در اروپا استرالیا آمریکا و بخشهای وسیعی از آسیا است. در کشور ما میزان تولید گندم در سالهای اخیر روند رو به رشدی داشته است.

میزان تولید گندم آبی و دیم کشور در سال ۷۷ بالغ بر ۱۸۹۶۷۴۱۷ تن و میزان واردات گندم در سال ۷۶ معادل ۵۹۴۱۹۴۸ تن بوده است. دانه گندم شامل آندوسپرم سبوس (لایه‌های پوششی دانه) و جوانه (جنین) می‌باشد که به ترتیب ۸۴-۸۱-۱۶-۱۴ و ۳-۲ درصد دانه را تشکیل می‌دهند. بیشتر گندمهایی که در دنیا تولید می‌شوند در آسیابهای غلطکی فرآیند می‌شوند. هدف آسیابهای تجاری گندم بیشتر دستیابی به حداکثر استخراج آندوسپرم و حداقل بودن سبوس و جنین در آن می‌باشد که بالطبع دو محصول آخر محصولات جانبی آسیاب را تشکیل می‌دهند و عموماً در مصارف تغذیه دام بکار می‌روند. بسته به درصد استخراج خصوصیات جوانه و سبوس طی آسیاب کردن تفاوت پیدا می‌کند.

جوانه (جنین) و سبوس گندم منابع بی‌ظنبری از مواد تغذیه‌ای است. طبق نظر محققان غلات از نظر کمی و کیفی منابع فقیر پروتئین بشمار می‌روند و پروتئین آنها دارای ارزش بیولوژیک پایین است در حالیکه پروتئین جنین هم‌تراز پروتئینهای حیوانی طبقه بندی می‌شود. با توجه به فقر غذایی و کمبود منابع غذایی در دسترس به ویژه در کشورهای در حال توسعه دستیابی به منابع غذایی با ارزش و دارای قیمت ارزان و ایجاد امنیت غذایی یکی از مهمترین اهداف محققان و متخصصان صنایع غذایی است.

در تحقیق حاضر نتایج ارزیابی برخی از خصوصیات جنین و سبوس گندم تولیدی در آسیابهای غلطکی خراسان و ارزیابی و بهینه سازی کاربرد آن در نان و همچنین اطلاعاتی از خصوصیات تغذیه‌ای آنها ارائه می‌گردد.

کلمات کلیدی: جنین - گندم - خصوصیات - بهره‌وری - تغذیه